

PHILIPS EN ERRES IN HET VOORMALIGE NEDERLANDS-INDIË, DEEL 1

John Koster

Over de radio's die Philips, Erres en andere fabrikanten voor de markt in het voormalige Nederlands-Indië in de periode 1925-1942 produceerden, is maar weinig bekend. Op basis van bronnenonderzoek is deze periode in kaart gebracht, waarbij veel nog niet eerder beschreven toestellen zijn gevonden. De eerste uit Nederland geïmporteerde commerciële kortegolfontvanger was de I3 van de Nederlandse Seintoestellen Fabriek. Later komen Philips (met de 2802) en Erres (met de Indische KY108), toestellen die veel betekenen voor de opheffing van het isolement van de Nederlanders in Nederlands-Indië. In dit artikel wordt de periode tot en met 1934 beschreven.

Inleiding

De Nederlandse aanwezigheid in het eilandengebied in de Indische archipel, die nu voornamelijk wordt gevormd door Indonesië en Maleisië, dateert van het einde van de 16e eeuw, toen de VOC daar bezittingen verwierf in de vorm van een aantal nederzettingen op Java en de Molukken. Latere kolonisatie van deze gebieden zorgt ervoor dat veel Nederlanders naar Indië vertrekken om daar een bestaan op te bouwen. Vooral in de begintijd betekent dit dat men verstoken blijft van berichtgeving uit het Westen. Communicatie beperkt zich tot de post, die vaak maanden onderweg is. Pas door het leggen van de eerste telegraafverbindingen in de 19e eeuw komt hier verandering in. In 1916 vangt men voor het eerst radiosignalen op. In Sabang hoort men het Duitse station Nauen. Rond 1917 begint de bouw van het langegolf zend- en ontvangstation van Malabar, waarmee vanaf oktober 1922, na veel tussentijdse proefnemingen, directe radioverbindingen met Nederland tot stand komen.

Luisterverbod

Net als in Nederland begint de radio-omroep in Nederlands-Indië in het begin van de twintigste eeuw met uitzendingen van amateurs. Deze amateurs richten vanaf 1921 in de grotere steden radioverenigingen op, die later met een financiële bijdrage de uitzendingen mogelijk maken. In Indië geldt officieel een luisterverbod (geformuleerd in Staatsbladen uit 1903 en 1906), dat erop neer komt dat voor de meeste zend- en ontvanginrichtingen geen toestemming komt. Het uitzenden en ontvangen van radiogolven door particulieren is officieel niet toegestaan, maar het wordt meestal door de overheid gedoogd, al voert men op dit punt een wat grillig beleid. Af en toe vindt toch vervolging plaats van overtreders van het luisterverbod, onder stevig protest in de dagbladen. Toen de regering eiste dat een dagblad haar radio-ontvanger zou ontmantelen, verscheen een krachtig protest, waarin de situatie in Indië werd vergeleken met die in de rest van de

wereld: ...dat in nagenoeg alle beschaafde landen ter wereld, in het bijzonder in Frankrijk, Duitsland, Groot-Brittannië, de Verenigde Staten van Noord-Amerika, meerdere landen van Zuid-Amerika, in Canada, Australië, Britsch-Indië, Ceylon en Zuid-Afrika, door middel van radio-installaties, hetzij door de nieuwsbladen zelf hetzij door persbureaux berichten worden opgevangen en verspreid. De onduidelijke situatie blijft nog tot eind 1926 ongewijzigd. Uiteindelijk komt op 1 januari 1927, met zicht op de eerste uitzendingen van de PHOHI (Philips Omroep Holland Indië), een officieel einde aan het luisterverbod. De in 1925 opgerichte Bataviaasche Radio Vereniging verzorgt al vanaf eind 1926 radio-uitzendingen vanuit Hotel Des Indes in Batavia en gaat daarmee door tot het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog in dit deel van de wereld. De Bataviaasche Radio Vereniging verplaatst in 1928 de uitzendingen van Des Indes naar het Hotel der Nederlanden in Batavia. De B.R.V. en de overige radioverenigingen bundelen in 1928 hun krachten in de Bond van Nederlandsch-Indische Radio Verenigingen.

Advertentie in het Bataviaasch Nieuwsblad van 8 januari 1927.

Ontwikkelingen na de start van de uitzendingen van de PHOHI

De eerste uitzendingen vanuit Nederland in 1928 door de een jaar eerder opgerichte PHOHI zorgen voor een grotere belangstelling van Nederlandse radiofabrikanten voor het exporteren van hun producten naar dat gebied. In Indië zelf komen bedrijfjes als Radinova, Java Radio, Goldberg Radio, de Nederlandsch-Indische Radio Apparatenfabriek (NIRAF), Radio Technisch Bureau Frank MacKenzie en Radio Technisch Bureau 'Soerabaia' in de periode 1927-1929 met toestellen voor de kortegolf op de markt. Vaak gaat het om naamloze toestellen van eigen fabricaat, soms krijgen de toestellen een naam. De NIRAF adverteert voor een kortegolfontvanger met de naam Eniro Xtra, Goldberg Radio verkoopt de G3 en het "Holinda" toestel en Radinova komt met "Nova" 2- en 3-lamps kortegolfontvangers. Er worden onderdelen en schema's verkocht, zodat ook zelfbouwers aan de slag kunnen. Veel van

deze bedrijfjes hebben een eigen radiostation, waarvan de programma's en de golflengtes in de dagbladen worden gepubliceerd.

OPGERICHT
EERSTE NEDERLANDSCH INDISCHE RADIO ONDERNEMING
 Fabriek van Apparaten en Onderdelen ten dienste der Radio Techniek
 Koningsplein Noord 9. — WELTEVREDEN.
 KORTE GOLF TOESTELLEN Type Eniro XTRA
 KORTE GOLF SPOELLEN Type Xtra
 Vraagt beschrijving en prijzen. 7346

Nieuws van den Dag voor Nederlandsch-Indië, 26 april 1927.

RADIO TECHNISCH BUREAU
 Telefoon **SOERABAIA** 3003 Zuid
 Wij zijn na vele proefnemingen er in geslaagd een toestel in den handel te brengen, bereikbaar voor iedere beurs.

f 200.—
 Compleet met 2 lampen- accu- Eveready- 2 stel spoelen-Saba telefoon Antenne draad- Isolatoren en Bliksembeveiliging.

Haalt met dit toestel - Kootwijk Philips-Bandoeng Chabarawks Spore etc. etc. etc. in Uw huis. Leest o. s. attest.

WeiEdele Heeren,
 Het is mij een genoegen, U te kunnen berichten, dat het door U geleverde tweelamps radiotoestel schitterend voldoet. J. l. Donderdag den 16den dezer had ik Kootwijk op luidspreker, voldoende hard om het gesproken woord en de muziek te kunnen volgen, Zaterdag den 17den had ik den Gvts. Radiodienst te Bandoeng hard en glashelder op den luidspreker, terwijl ik als toppunt van prestatie van een klein toesteltje gister avond het Kruische carnaval, via Langenberg en Kootwijk heel goed in den hoofdtelefoon had. Ieder beginner kan ik Uw tweelampstje aanbevelen, omdat ik, zelf nog beginner zijnde, daarmee wel meer bereik, dan ik me bij den aankoop ervan met mogelijkheid heb kunnen voorstellen.
 U gaarne toetstand van dit schrijven naar godvinden gebruik te maken, teekene
 Hoogachtend
 J. H. A. BRAICKS, Kapoeastraat 9, Soerabais.

Indische Courant, 25 februari 1928.

„JAVA RADIO“
N. V. JAVA FOTO CENTRALE
 AFDEELING RADIO
 NOORDWIJK 8 — WELTEVREDEN.
 Komt U eens luisteren naar het demonstreeren met ons nieuwste
KORTE GOLF ONTVANGTOESTEL
 Compleet vanaf f 265.— Succes verzekerd.
HOOREN IS KOOPEN! 19281

Nieuws van den Dag voor Nederlandsch-Indië, 17 december 1927.

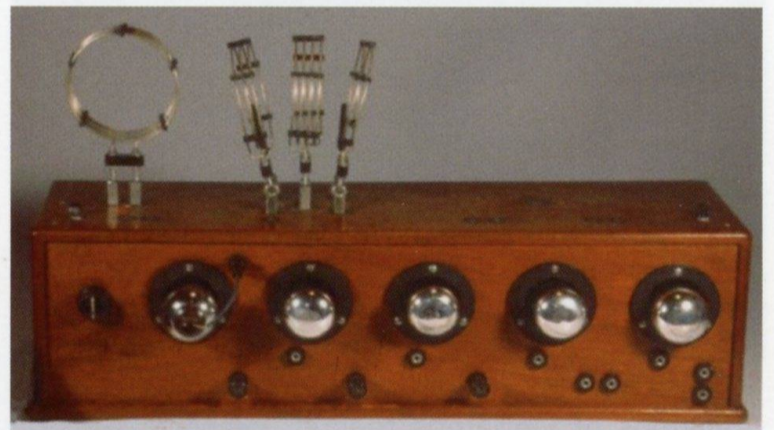
Ontvangtoestel Model 1.3
 14 -- 4000 M.

HET APPARAAT
 voor de ontvangst der kortegolf telefoniestations Kootwijk, Malabar, Philips, Bandoeng, Sydney e.a.
RADIO-HOLLAND
 TANDJONG PRIOK en hare wederverkoopers. 16a W

Nieuws van den Dag voor Nederlandsch-Indië, 21 december 1927.

De Nederlandsche Seintoestellen Fabriek (sinds mei 1925 vertegenwoordigd door de firma AKIZ, het Amsterdamsch Kantoor voor Indische Zaken), importeert vanaf eind 1927 de NSF I3 en vanaf juni 1928 de NSF I4a. Al eerder werden ook de M3 (najaar 1926) en de W12a (januari 1927) aangeboden. AKIZ en Radio-Holland treden op als groothandel.

De KI5 in Van der Heem uitvoering.

Ook Erres komt in 1927 op de markt met toestellen die speciaal geschikt zijn voor gebruik in de tropen: de KI3, KI4 en KI5. Waarschijnlijk is de KI5 het enige toestel dat de Indische markt heeft gehaald. Erres had in 1926 de heer A. den Breems naar Indië gestuurd, om daar de radiomarkt en de verkoopmogelijkheden te verkennen. In 1935 maakt Den Breems opnieuw een reis naar Indië om Erres te promoten door het houden van lezingen en het vertonen van de bedrijfsfilm uit 1934. Bij die gelegenheid vertelt hij dat de KI5 in Indië werd verkocht, maar dat het toestel, hoewel technisch goed, geen verkoopsucces ten deel valt. Besprekingen van het toestel in de plaatselijke kranten ontbreken. In advertenties wordt alleen gesproken over Erres kortegolfradio's met spoelen. In een advertentie uit 1930 biedt een particulier die naar Nederland teruggaat een Erres vijfamps ontvan-

ger met spoelen aan. Het zou hier kunnen gaan om een KI5. Zelfs Radio-Technisch Bureau Herm. Verseveld in Den Haag adverteert in Indië voor zijn HV3 toestel met een paar kleine advertenties in het najaar van 1927.

N. V. HEYBROEK'S GROOTHANDEL
 AMSTERDAM, 'S-GRAVENHAGE, DEVENTER, HAARLEM.
 WELTEVREDEN KONINGSPLEIN WEST 5.

DRIELAMPS „SELECTRON”
 Ultra-kortegolf- en langegolf ontvanger
 (A) f 192.-
 (Meerprijs voor deurtjes met slot f 15.- A)
 Levering met één jaar schriftelijke garantie.

PHILIPS LUIDSPREKERS

	N. 1654 „Hagevox” Super Luidsprekers (A) f 42.-		N. 1660 „Mezzanith” Luidspreker met zware zwevende membranen en gouden Aluminium buizen Eenmaal geïnstalleerd Engelen dalkaast (A) f 63.-
---	---	---	--

VIERLAMPS „SELECTRON”
 Ultra-kortegolf- en langegolf ontvanger
 (A) f 228.-
 (Meerprijs voor deurtjes met slot f 15.- A)
 Levering met één jaar schriftelijke garantie.

Desgewenscht is bekwaam vakman beschikbaar voor opstelling en demonstratie tegen nader overeen te komen vergoeding.
 Te Weltevreden opstelling en demonstratie gratis.

Diverse van onze Agenten leveren: **In Huurkoop.** Condities op aanvraag

UIT VOORRAAD LEVERBAAR:
 ALLE PHILIPS FABRIKATEN

PHILIPS PRAATSPANNINGAPPARATEN

	Nr. 270 voor vóórtransmissies f 60.- (A) • 273 voor achtertransmissies f 10.- • MK voor golftransmissies f 60.00 Bij bestelling spanning op te geven.		PHILIPS Laagfrequent- Transformatoren verhouding 1-3 f 10.00 (A)
---	--	---	--

Philips vóórtransmissies f 8.25 (A)
 (Invoersubsidie)

Prijscurant No. 103 is gratis verkrijgbaar bij onze Agenten.

Nieuws van den Dag voor Nederlandsch-Indië, 16 april 1928.

De firma Heybroek's Groothandel probeert het in april 1928 met de Selectron, leverbaar als een drielamps of vierlamps toestel, geschikt voor de ultra korte en de langegolf. De Selectron kwam in Nederland in 1927 al op de markt. Philips volgt eind 1928 met de kortegolfontvanger 2802 en stuurt een expert naar Indië voor het geven van een aantal demonstraties met het nieuwe toestel. Het adverteren voor dit toestel laat Philips over aan de importeurs. Pas vanaf eind 1929 komt een door Philips zelf vormgegeven advertentiecampaignede band met het moederland centraal gesteld: het opheffen van heimwee en eenzaamheid door het luisteren naar concerten uit het Concertgebouw, toespraken van Nederlandse hoogwaardigheidsbekleders, sportwedstrijden, dansmuziek en amusement. Als er geen muziek wordt uitgezonden, kan men een grammofoon op het toestel aansluiten. Na de introductie van de Philips 2802 worden er voorlopig geen specifiek voor de tropen gemaakte toestellen meer gemaakt. Philips verkoopt naast de 2802 in Indië wel luidsprekers (waaronder een

aan de tropen aangepaste Meesterzanger), buizen en onderdelen. Zowel Philips als Erres verkopen waarschijnlijk ook Nederlandse toestellen, maar deze worden in advertenties niet nader omschreven.

RADIO-LUISTERAARS

Volgt met het PHILIPS' kortegolf ontvanger de proefuitzendingen van de Phohi uit Huizen, op een golflengte van **16.88 M.** op **Woensdag, 6 Februari** tusschen **9 en 11 u. 's-avonds** (Midden - Java - tijd).

PHILIPS
 HOOFDVERTEGENWOORDIGERS:
Radio Verkoopkantoor AKIZ-RADIO-HOLLAND

Soerabaijasch Handelsblad, 6 februari 1929.

Op eenzame posten...

De moderne Westering is geen mensch van de eenzaamheid. Deze kan soms zoo zwaar op hem drukken, dat zijn energie er onder gaat lijden. Verbant die eenzaamheid - herstelt het contact met de bewoonde wereld! Als Uw lichaam moe is van de zware dagtaak en Uw geest verkwikking en verzet behoeft - laat dan radio U avonden van weldoende ontspanning brengen.

Philips Kortegolf-Ontvanger verbindt U met de heele wereld: in de diepste diepten van de rimboe hoort U met ontroerende natuurgetrouwheid het Mengelberg orkest.

PHILIPS
RADIO
 in hechte band met 't moederland

VERKRIJGBAAR BIJ ALLE RADIO-HANDELAREN.
 Hoofdvertegenwoordigers: Radio - Verkoopkantoor Akiz - Radio-Holland.
 Verkoopen niet en detail.

Nederlands Indische Courant, 10 december 1929.

De situatie vanaf 1930
 In 1930 adverteert een aantal detaillisten voor het Nederlandse Arim Ultra Kortegolf Super toestel, een eenknops, vijfamps radio, die kant en klaar en als bouwdoos kan worden besteld. Het toestel heeft een bereik van 10-200 meter. Later Arim-Paramount 'de Lux'.

EEN OMWENTELING
 op het gebied van Radio-ontvangst brengt U de
ARIM-één knops SUPER.
 Geen critische instellingen „op rand van genereeren”
 Geen handeffect of randgehuil.
 Geen hinderlijk genereeren bij de instelling.
**WIJ DEMONSTREEREN DIT TOESTEL
 SLECHTS ÉÉN AVOND**
 en wel Woensdag 19 dezer 's avonds 8 uur.
 Vraagt op dien avond onze leveringsvoorwaarden voor
 complete stellen onderdelen met bijbehorend schema.
JAVA RADIO, Sluisbrugstraat 20. 3841

Indische Courant 10 juli 1930.

Het is een buitengewoon GENOT naar den PHOHI-zender te luisteren op een

Ethera
 T 100
 5-lamps-éénknops-Baltic-kortegolf-super
 van: **Radinova**
 De ETHERA overtreft alles, wat U tot dusver gezien en gehoord heeft.
 Vraagt gratis prospectus aan het:
BUREAU voor RADIO-TECHNIEK „RADINOVA”
 Sumatrastraat 6, Soerabaia. Ingenieurs - Specialisten

Indische Courant, 7 oktober 1930.

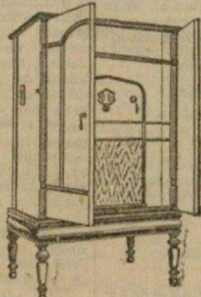
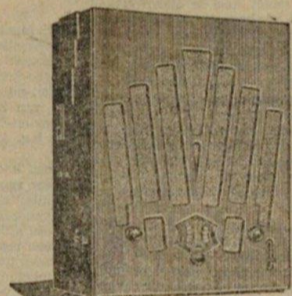
In hetzelfde jaar komt Ingenieursbureau Radinova in Soerabaja eveneens met een eenknops, vijfamps toestel, de Ethera, gebaseerd op Baltic-onderdelen.

DE ZANGER AAN DEN WAND
 Een radiotoestel met ingebowden luidspreker, dat op een consóle aan den wand kan hangen, dat een krachtig, glashelder geluid geeft en waarmee de stations - zonder dat ze elkaar storen - beluisterd kunnen worden. Een toestel, dat langdurig gegarandeerd wordt en billijk in prijs is. Kortom; een toestel, dat uw belangstelling zeker waard is en dat wij U gaarne op proef zullen demonstreeren. Vraagt er ons vandaag nog naar.
 ERRES K. Y. 108 f 240.-

ERRES RADIO
 LINDETEVES-STOKVIS AFDEELING ERRES RADIO

Indische Courant, 7 april 1933.

Erres werkt ondertussen in Nederland ook aan een eigen toestel voor de tropen. De in Nederland populaire KY107 wordt in zijn latere uitvoering als KY108, geschikt gemaakt voor de ontvangst van de kortegolf. Het is daarmee het eerste Nederlandse wisselstroomtoestel voor dit golfbereik. Begin 1932 wordt de radio door Lindeteves-Stokvis in Indië uitgebracht. De kortegolf is bij dit toestel verdeeld over drie schakelstanden, te weten omhoog: 14 tot 35 meter, omlaag: 30 tot 80 meter en midden: 70-200 meter. De buizenbezetting is E462, E428, C453 en

BELANGRIJK RADIO NIEUWS!
 De bekende Radio-service en Tropen-practijk onzer firma, gecombineerd met de gevestigde reputatie van het
ERRES-FABRIKAAT
 brengt thans naast de zoo gewilde ERRES KY 108 een ideale combinatie in de

**TYPE ERRES-LUFORA
 KY 108-S
 Prijs f 300.-**
Erres Lufora!
 Wij kondigen U de verschijning aan van het „ERRES-LUFORA” Radio-ontvangsttoestel type LUFORA KY 108-T en type LUFORA KY 108-S gebouwd volgens het **Ultra Sonore principe** en in zich vereenigend alle reeds bestaande en erkende voordelen van de ERRES-ontvangers.
 Hiernaast ONZE toepassing, die het toestel maakt tot het **aller-beste** wat op Radio-gebied te presteeren valt. 14110
**ELECTRO DYNAMISCHE LUIDSPREKER
 SCHITTEREND UITGEVOERDE KASTEN
 NETSCHAKELAAR EN DIVERSE BELANGRIJKE VERBETERINGEN**

VRAAGT NOG HEDEN ONVERPLICHTE DEMONSTRATIE BIJ U AAN HUIS OF IN ONZE GEHOORZALEN VAN DIT SCHITTERENDE TOESTEL
 Levering op gemakkelijke betalingscondities
**ALLEEN-VERTEGENWOORDIGERS:
 LUIJKS - RADIO SERVICE**
 atavia-C. Bandoeng.
 Type ERRES-LUFORA
 KY 108 - T
 Prijs f 250.-

Nieuws van den Dag voor Nederlandsch Indië, 31 oktober 1933.

1823. De prijs is f 240. In 1933 verschijnt de KY209, een vijfamps toestel dat uiterlijk sterk lijkt op een Nederlandse KY116, voor golflengtes van 10-200 meter. Dit toestel kost f 325. Philips wacht tot 1933 met nieuwe ontvangers voor Indië. Voor de lokale zenders zijn dat de 123A en de 937AM.

„PHILIPS”
WISSELSTROOM ONTVANGER No. 123A
 met ingebowde electro-dynamische LUIDSPREKER, allereenvoudigste bediening.
 De steker in de Aniém-leiding, en U hebt muziek
 Het toestel is tevens als GRAMOFON-VERSTERKER te gebruiken.
Prijs F 225.-
VRAAGT DEMONSTRATIE DOOR
RADIO VAN WINGEN
 SOERABAIA - SEMARANG - PASOEROEAN
 1490

Indische Courant, 28 juni 1933.

De 331A is een toestel voor de kortegolf, uitgerust met de buizen E462, E449, E428, C453 en 1823 en geschikt voor ontvangst van 15-195 meter. In 1933 komt Erres met de 'Luxe' versie van de KY108, met iets uitgebreide kortegolf (12-200 meter) en met een Baker elektrodynamische luidspreker. Het toestel is erg populair en wordt tot zeker tot eind 1934 verkocht. De firma Luyks in Batavia gebruikt in 1933 losse chassis van de KY108 om drie nieuwe modellen te maken, de Lufora-Erres KY108T (een tafelmodel in een aangepaste kast), de Lufora-Erres KY108G (een radio-grammofoon) en de Lufora-Erres KY108S (een salonmodel).

In Nederlands-Indië wordt vaak gesproken over de 'rimboe'. Hiermee wordt het binnenland bedoeld, waar geen elektriciteitsnet is. Speciaal voor die gebieden worden batterijtoestellen ontwikkeld. Erres maakt daarvoor bijvoorbeeld de KM108, een batterijversie van de Indische KY108.

1934 is het jaar waarin de in 1928 opgerichte Nirom (Nederlandsch-Indische Radio Omroep Maatschappij) na een lange voorbereidingstijd in Indië met haar uitzendingen begint.

HAALT DE WERELD IN UW HUIS

De PHILIPS' 331A en 937AM zijn ingericht voor aansluiting van elektrische grammofoon of grammofoon-opnemer. Ook voor een tweeden luidspreker.

De 331A met zijn schitterende ontvangst van PHOHI en andere Europeesche stations, een topprestatie van radio-techniek! Prijs f 325.— De 937AM is het populaire toestel voor den ongewoon lagen prijs van f 225.— Beide toestellen kunnen aangesloten worden op IEDERE netspanning. Even den stekker in het stopcontact en door den elektrodynamischen luidspreker weerklinkt de sonore stem van de wereld in Uwe woning, ook al zit U midden in de rimboe. Door even aan een knopje te draaien kunt U op een ander station overgaan. De afstemming van de nieuwste PHILIPS' toestellen is zoo uiterst eenvoudig.

PHILIPS 331^A EN 937^{AM}
beiden met „het hart van goud“

Indische Courant, 14 oktober 1933.

Philips introduceert in dat jaar de 172A, een goedkope kortegolfontvanger (f 120) met een bereik van 15-2000 meter, verdeeld over 5 standen en de 334A (f 275), een kortegolftoestel, uitgerust met fadingcompensatie. De 938A is eveneens een goedkoop toestel (f 97,50), bedoeld voor ont-

Belangstelling voor nieuwe recepten?

Erres!

Ja, dat is toch wel aardig als je zoo 's middags de radio aanzet en naar het kookpraatje kunt luisteren. De eene keer hoor je een nieuw recept, de andere keer de samenstelling van een wekelijksch menu. Maar eerst recht verrassend is het als je die radio-recepten gaat toepassen. Daar beleeft je plezier van. Heerlijke, nieuwe gerechten en dan . . . de voldoening van allen. Je moet ze zien smullen in dat opricht heeft de radio menige huisvrouw een goede dienst bewezen. En wat een genot is het eerst zulke kookvortjes te volgen als je een primo radiotoestel hebt; met groote bromvrijheid en duidelijke weergave. Een toestel als de Erres K.Y. 209, dat met de electro-dynamische luidspreker werkelijk een ideaal-combinatie is. Daarbij is de K.Y. 209, uitgevoerd in gepoliteerd notenhout, een fraai meubelstukje in Uw woning. Een echt Nederlandsch product; zeer solide van bouw en constructie en een schitterende weergave. Geschikt voor ontvangst op groote afstand. Werkelijk, als U even gelegenheid heeft, moet U beslist eens bij Uw plaatselijke Erres-radiohandelaar aanloopen. Hij zal U gaarne demonstreren, evenals

Met model 1934 van de K.Y. 209

**LINDETEVES-STOKVIS
ERRES-RADIO**

Indische Courant, 17 maart 1934.

De ERRES KY 209
in een nieuw model kast gebouwd.

Een schitterend instrument.
Ook leverbaar op gemakkelijke betalingsvoorwaarden.

1 jaar schriftelijke garantie

F 350.- Soerabaja — Batavia - C.
173

Indische Courant, 7 september 1934.

vangst op de kortegolf (15-240 meter) en de langegolf (tot 2000 meter). Erres komt met een nieuw model van de KY209 en er verschijnt ook een in Indië gemaakt salonmodel van dit toestel. Verder verschijnen de KY110 en de KY111 (beide toestellen niet te verwarren met de Nederlandse toestellen met dit typenummer). De nieuwe KY209 krijgt een moderner uiterlijk dat te vergelijken is met de Nederlandse KY126.

De KY110 is een vierlamps ontvanger met een bekrachtigde luidspreker, uitgerust met de buizen E446 (2x), E443H en 1823. De golfbereiken zijn 12-40, 30-85 en 75-200 meter. De prijs is f 250. De goedkopere KY111 is eveneens een vierlamps ontvanger met de buizen E446 (HF), E446 (detector), E443H (eindlamp) en de gelijkrichter 1823.

EEN SENSATIONEELE AANBIEDING VAN PHILIPS!
VOOR DEN DUUR VAN EEN MAAND:
ter popularisatie van de radio bij het in werking treden van de nieuwe Nirom-zenders!

De nieuwe Philips 938 a voor fl. 97.50. Deze prijs geldt slechts voor één maand.
Weest er dus gauw bij, vooral wanneer U de Indische zenders voortaan op hun best wilt hooren. Dit beste van alle kleine radiotoestellen bestrijkt overgens alle golflengten tusschen 15 en 2000 meter.

Geschied voor aansluiting op alle normale uitstralingsnetten - Fraai sierlijk - Gemakkelijke afstemming - Grote gevoeligheid - Grote selectiviteit - Aansluiting van extra luidspreker en grammofoonopnemer mogelijk.

PHILIPS 938 A
f 97.50

Nieuws van den Dag voor Nederlandsch-Indië, 31 oktober 1933.

Het toestel werkt met weerstandskoppeling. Bereik: 20-200 meter; de prijs van het toestel is f 140.

Een gulle kinderlach geeft een prettigen dag

Een kind dat vroolijk wil zijn, moet veel kunnen genieten. En wie zorgt naast vele leerzame, ook voor zoovele prettige uurtes? Wel, de Erres natuurlijk! Het radiotoestel, dat reeds in menig huisgezin in Indië veel vreugde heeft gebracht. Het laatste type is de K.Y. 111, voor slechts f240,- verkrijgbaar. Dit nieuwe model is in z.g. chassis-vorm gebouwd, waardoor het geheel aan stevigheid heeft gewonnen en de kans op storingen sterk is verminderd. Een prima weergave wordt verzekerd door den electrischen luidspreker van superieure kwaliteit. Ook het uiterlijk heeft - bij vorige modellen vergeleken - aanzienlijke wijzigingen ondergaan. Het apparaat is gebouwd in een sierlijk gepolitoerd notenkastje naar ontwerp van den sierkunstenaar Otto von Tussenbroek. Luidspreker-motief en schaalvenster zijn in bakeliet uitgevoerd. Zoo is er, vooral van de technische bijzonderheden, nog veel meer te vertellen. Doch gaat U eens bij Uwen radiohandelaar kijken of vraagt anders inlichtingen aan

LINDETEVES-STOKVIS

PRIJS f 120.-

Nieuws van den Dag voor Nederlandsch-Indië, 12 mei 1934

Het volgende artikel zal de periode beschrijven van 1935 tot en met het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog in Nederlands-Indië in 1942.

Graag dank ik Gidi Verheijen en Roel Manette voor het kritisch doorlezen van het artikel.

Indische luisteraars, dit is uw toestel!

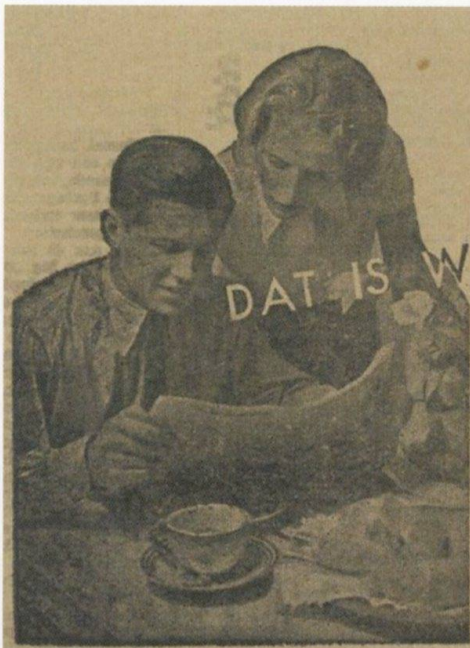
De 172A is een apparaat, dat elken luisteraar volmaakte bevrediging schenkt, om zijn gemakkelijke bediening, om de zuiverheid van zijn weergave.
Een toestel, dat zonder meer op elk normaal wisselstroomnet kan worden aangesloten.
Een voortreffelijke, ingebouwde electro-dynamische luidspreker verzekert U een prachtige, kristalheldere ontvangst, die elke uitzending tot haar recht doet komen.
Vanzelfsprekend heeft het toestel een aansluiting voor een extra luidspreker en grammofoonopnemer.
Bij elk toestel is aanwezig een certificaat van goedkeuring der P. T. T.

PRIJS f 120.-

PHILIPS 172A

Nieuws van den Dag voor Nederlandsch-Indië, 30 juli 1934.

Op de volgende bladzijde meer foto's betreffende dit artikel.

DAT IS WEL IETS HEEL BIJZONDERS DIE ERRES K.Y. 110!

Je moet eens zien, vrouwtje, wat een fijn toestelletje! Het zou ook beslist iets voor ons zijn, temeer daar deze Erres K.Y. 110 maar F. 140.- kost. Het is een schimmetje als je nagaat, dat het een toestel is met wereld-

ontvangst. Je kunt er dus behalve de inheemsche zenders ook de Phohi en andere ultra-kortegolfstations in Europa op hooren. Daarbij is de Erres K.Y. 110 stralingsvrij. Last kunnen wij onze bureu dus niet bezorgen en er zelf geen onaangenaamheden door ondervinden. Ik lees daar ook, dat de weergave zoo schitterend is, dat je je kunt voorstellen 's avonds persoonlijk bij een concert of uitvoering aanwezig te zijn. Dit komt door de prima Philipslampen en de kwaliteit van ingebouwde luidspreker en andere onderdeelen. Willen wij meteen eens bij den radiohandelaar op de hoek gaan kijken, vrouwtje? Kom, laten we dan meteen maar gaan. Ik ben blij, dat hij zoo opviel, die Erres-advertentie van

LINDETEVES-STOKVIS

Indische Courant, 20 december 1934.

**Hier is het toestel, dat *INDIË* nodig heeft...
...en één knop stemt af**

Laat U deze nieuwe Philips 334^a demonstreeren! Laat U toonen, hoe één simpele afstemknop voldoende is, om talloze stations uit den ether te halen. Verwondert U over het geluidsvolume van dit superheterodyne toestel!

Een speciaal met fadingcompensatie voorzien tropentoestel, waarvan chassis en kast de Indische zon en klimaat tarten! Een toestel, met een ontzagwekkend bereik - met een ontzagwekkend geluid - een toestel dat Indië nodig heeft!

Fl. 275 PHILIPS 334A
Golfenbereik 15-600 Meter. Fadingcompensatie. Uitschakelbaar toonfilter. Gouden „Miniwatt“ lampen. Transformator voor 12 verschillende spanningen.
DE PHILIPS' SUPER-HETERODYNE

Goedgekeurd in de laboratoria van de P.T.T.

Indische Courant, 20 november 1934.

Radio-filmpje

Wie zich hier aan spiegelt, spiegelt zich zacht.

„De bouwdozen der N.V. NIJKERK'S RADIO bevatten alle benodigde onderdeelen voor het samenstellen van den meest modernen enkknops-ontvanger. Tevens is bijgesloten een bouwschema op ware grootte met uitgebreide toelichting en een kaart voor het vragen van eventuele nadere inlichtingen. De bouwdozen worden geleverd met de benodigde Philips lampen en licentie.“

Telefoon. N° 36883-36993

N.V. NIJKERK'S RADIO
AMSTERDAM C. WARMOESSTR. 94

Steeds de eerste met het nieuwste.

**DE EVENEMENTENCOMMISSIE
ZOEKT
ENTHOUSIASTE
NIEUWE MEDEWERKERS**